

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

Реєстр. № 2586 від 12.12.2019
Народні депутати України
Г. Третьякова та інші

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення зміни до Закону України «Про комітети Верховної Ради України» щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю на участь у суспільному житті»

У Головному науково-експертному управлінні розглянуто поданий законопроект, в якому передбачено внесення зміни до ст. 44 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» (далі – Закон). Метою пропонованого проекту є «захист прав та свобод осіб з інвалідністю через взаємодію з громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю, шляхом створення інтегрованого простору, який нарешті покращить рівень доступності осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до інформаційного простору» (п. 2 пояснювальної записки).

За результатами розгляду даного проекту Головне управління вважає за необхідне зазначити наступне.

1. У проекті пропонується доповнити норму про порядок проведення засідань комітетів приписом, за яким у відкритих засіданнях комітетів *забезпечується можливість участі представників громадських організацій осіб з інвалідністю* за допомогою засобів дистанційного зв'язку, які забезпечують всім учасникам можливість чути один одного, спілкуватися між собою (новий абзац ч. 2 ст. 44 Закону – розділ I проекту).

На сьогодні в чинних приписах Закону передбачено, що *комітет має право запрошувати* на своє засідання Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України, міністрів, *керівників* інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, *об'єднань громадян*, а також їх посадових і службових осіб, отримувати від них роз'яснення, необхідні для розгляду питань порядку денного. Крім того, для розгляду на засіданнях комітетів питань, віднесених до предметів їх відання, можуть бути запрошені автори та ініціатори внесених законопроектів, науковці, консультанти і експерти, фахівці-практики та інші особи (ч. ч. 1 та 3 ст. 48 Закону).

1.1. За даними Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України та Пенсійного фонду України в Україні на 1 січня

2019 року було зареєстровано 2659679 осіб з інвалідністю¹, які поділяються на 5 категорій осіб з інвалідністю з порушеннями: фізичні недоліки, а саме: порушення опорно-рухового апарату; порушення інтелекту і психічні захворювання; порушення функцій слуху (глухі та слабочуючі); порушення функцій зору (сліпі та слабозорі); порушення роботи внутрішніх органів, тобто особи з інвалідністю по «загальному» захворюванню (цукровий діабет, бронхіальна астма, онкозахворювання та інше)². Отже, особи з різними категоріями інвалідності потребуватимуть і різних технічних засобів для можливості брати участь у відкритих засіданнях комітетів. В одному випадку це може бути жестова мова, в іншому – друковані матеріали текстів абеткою Брайля або читців, що будуть озвучувати для осіб з порушеннями функцій зору пропозиції, які надходитимуть від осіб з порушеннями функцій слуху тощо.

З огляду на те, що такого обладнання на сьогодні в розпорядженні комітетів Верховної Ради України немає, то очевидно є необхідність попередньої підготовки та можливого технічного переоснащення існуючого чи встановлення додаткового обладнання приміщень комітетів парламенту та програмного забезпечення для комп'ютерної мережі Верховної Ради України. Отже, прийняття проекту зумовлює збільшення бюджетних витрат для організаційного, інформаційного, матеріально-технічного та фінансового забезпечення пропонованих в проекті заходів.

Крім того, у разі прийняття пропонованого проекту, реалізація його нормативних приписів буде неможливою без *придбання відповідного устаткування* (камер, екранів, комунікаційного обладнання, підсилювачів тощо) *громадськими організаціями* осіб з інвалідністю. Для придбання зазначеного обладнання громадські об'єднання осіб з інвалідністю, які мають статус всеукраїнських, можуть звертатися до Фонду соціального захисту інвалідів у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 року № 183³ для отримання відповідних коштів. Проте це займатиме чималий проміжок часу та призводитиме до додаткових бюджетних витрат.

Тому одним з головних недоліків даного проекту є те, що його подання здійснене без дотримання вимог ч. 3 ст. 91 Регламенту, за якою «у разі внесення законопроекту, проекту іншого акта, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (надходжень бюджету та/або витрат бюджету), суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки)».

У цьому ж контексті викликає сумніви обґрунтованість положення розділу II проекту щодо набрання цим Законом чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

¹ http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_szn_2018.pdf

² <https://igov.gov.ua/subcategory/1/3/situation/20>

³ Див.: Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки громадських об'єднань осіб з інвалідністю, які мають статус всеукраїнських» від 14 березня 2018 року № 183 //Офіційний вісник України від 03.04.2018 — 2018 р., № 26, стор. 25, стаття 936, код акта 89597/2018

1.2. Необхідність прийняття даного законопроекту обґрунтовується потребою створення інтегрованого простору, який покращить рівень доступності осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до інформаційного простору (п. 2 пояснювальної записки). Однак, на наше переконання, професійна законодавча та інша парламентська діяльність комітетів Верховної Ради України безпосередньо не пов'язана з виконанням цих завдань.

Аналіз положень ст. 20 та ст. 21 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (далі - Конвенція), на які посилаються ініціатори законопроекту, дозволяє дійти висновку, що мова йде про першочергові нагальні потреби осіб з інвалідністю, а саме про індивідуальну мобільність осіб з інвалідністю з максимально можливим ступенем їхньої самостійності та свободу висловлювання думки та переконань і доступу до інформації.

Відповідно до зазначених положень Конвенції забезпечення індивідуальної мобільності з боку держави має полягати у: сприянні індивідуальній мобільності осіб з інвалідністю вибраним ними способом, у вибраний ними час та за доступною ціною; полегшенні доступу осіб з інвалідністю до якісних засобів, що полегшують мобільність, пристроїв, допоміжних технологій та послуг помічників і посередників, зокрема за рахунок надання їх за доступною ціною; навчанні осіб з інвалідністю та кадрів спеціалістів, що з ними працюють, навичкам мобільності; спонуканні підприємств, що займаються виробництвом засобів, які полегшують мобільність, пристроїв та допоміжних технологій, до врахування всіх аспектів мобільності осіб з інвалідністю.

Що ж стосується свободи висловлювання думки та переконань і доступу до інформації (ст. 21 Конвенції), то держава має вживати усіх належних заходів для забезпечення того, щоб особи з інвалідністю могли користуватися правом на свободу висловлення думки та переконань, зокрема свободу шукати, отримувати й поширювати інформацію та ідеї нарівні з іншими, користуючись за власним вибором усіма формами спілкування, що включає використання мов, текстів, абетки Брайля, тактильного спілкування, великого шрифту, доступних мультимедійних засобів, так само, як і друкованих матеріалів, аудіо засобів, звичайної мови, читців, а також підсилювальних і альтернативних методів, способів та форматів спілкування, зокрема доступної інформаційно-комунікаційної технології (ст. 2 Конвенції).

Відтак зазначені статті Конвенції, що лягли в основу обґрунтування необхідності прийняття пропонованого проекту, стосуються інших аспектів життєдіяльності осіб з інвалідністю, ніж це представлено в законопроекті.

1.3. Чинні приписи Закону спрямовані на забезпечення ефективного здійснення законопроектної роботи, фахової підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до повноважень комітетів, та виконання інших функцій Верховної Ради України відповідно до Конституції України. Саме тому, комітет відповідно до ст. 48 Закону вирішує, яких осіб запросити на своє засідання. Пропонована ж у проекті норма, по суті, беззаперечно визначає, що представники громадських організацій осіб з інвалідністю беруть участь у засіданнях комітетів, а також встановлює обов'язок комітету забезпечити

можливість такої участі за допомогою засобів дистанційного зв'язку. При цьому новели проекту щодо участі представників громадських організацій осіб з інвалідністю у засіданні комітету *стосуються всіх комітетів Верховної Ради України*, хоча не всі парламентські комітети розглядають питання щодо нормативно-правових актів, які стосуються матеріального, соціально-побутового і медичного забезпечення осіб з інвалідністю. Крім того, запрошення до участі на засіданні парламентських комітетів обумовлюються перш за все професійною необхідністю. Присутні на засіданні парламентського комітету особи повинні бути не спостерігачами-статистами, а активними учасниками розгляду питань порядку денного.

2. Проект має недоліки техніко-юридичного характеру. Зокрема, назва проекту не відповідає його змісту, оскільки у ній зазначено, що пропонується проект спрямований на «забезпечення прав осіб з інвалідністю на участь у суспільному житті». Проте зміст проекту обмежений окремим питанням організації роботи парламентських комітетів. Вважаємо, що участь у суспільному житті є набагато ширшим явищем, ніж участь у відкритому засіданні комітету Верховної Ради України, а тому і запропонована назва законопроекту є ширшою за предмет його регулювання.

Узагальнюючий висновок: за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: О. Карпенко

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B420047F32C01
Дійсний до: 10.11.2020 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/6034 від 18.02.2020

